

**ODJEŹDŹAĆ** (52) *vb impf*

-żdź- (27), -żdź- (16), -zdź- (6), -zdź- (3).

o oraz a jasne; -é- (7), -e- (2); -e- (2); -é- KochFr; -e- Mącz; -é- : -e- SarnStat (6:1).

*inf* odjeżdżać (9). ◇ *praes 1 sg* odjeżdżam (3). ◇ *2 sg* odjeżdżasz (3). ◇ *3 sg* odjeżdża (8). ◇ *1 pl* odjeżdżamy (1). ◇ *3 pl* odjeżdżają (3). ◇ *praet 1 sg m* -m odjeżdżał (1). ◇ *3 sg m* odjeżdżał (2). ◇ *1 pl m pers* -smy odjeżdżali (1). ◇ *3 pl m pers* odjeżdżali (3). ◇ *imp 2 sg* odjeżdż(a)j (1). ◇ *con 2 sg m* byś odjeżdżał (1). ◇ *3 sg m* by odjeżdżał (2). ◇ *3 pl m pers* by odjeżdżali (2). ◇ *part praes act* odjeżdżając (12).

*Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.*

**1. Oddalać się jadąc (44) :**

*odjeżdżać czego w czym* (1): Okręth żądny nie może przyść do brzegá/ musi go w máłych łzkáphach álbo w łodziách doieżdżać y odieżdżać. *BielSpr* 45.

[Zwrot: »na koniu odjeżdżać«: [po usunięciu kielców, wilczych zębów] trzeba ná koniu odieżdżać ku nieiákim máłym<sup>m</sup> przełkokom *Cresc* 1571 523 (*Linde s.v. odjechać*).]

*Szeregi*: »dojeżdżać i odjeżdżać« (1): *BielSpr* 45 *cf odjeżdżać czego w czym*.

[»przybiegać i odjeżdżać«: trzeba [...] przybiegać ku nim [innym koniom] y ząsię odieżdżać áby tak on [koń] zwyczáil się przy nich bywać *Cresc* 1571 523 (*Linde s.v. odjechać*).]

**a.** *Opuszczać miejsce dotychczasowego pobytu jakimś środkiem lokomocji, wyruszać w drogę, wyjeżdżać; discedere Mącz, Modrz; proficisci Calag, Cn; abesse Modrz; exire Calag; facere descensum, recedere JanStat; abequitare Cn* (42) : *RejWiz* 73; *BibRadz Luc* 10/35; *BielKron* 224v; *Mącz* 44a; *RejZwierc* 38; *Calag* 3b; tylko żądamy nieodieżdżaj wīm inanas poczekai *ActReg* 13, 126; á gdyfmy odieżdżáli/ nákládli [w okręt] czego było potrzebá. *WujNT Act* 28/10; ná których Wiécách włyfcy Káfztelani [...] ząsieǳ/ y Wiéców nie odieżdżáiąc dokończy/ y doładzić będą powinni *SarnStat* 728, 846; *PudłDydo* A4v, B5v.

*odjeżdżać od kogo* (3): A gdy odieżdżał od Helizeufzá/ powiedział [...] *BielKron* [85<sup>2</sup>]; *ReszPrz* 3; *ActReg* 107.

*odjeżdżać do kogo* (1): nie inaczej do braci swej odjeżdżamy, jedno z tąż wolnością, z którą nas tu przysłali. *Diar* 89.

*odjeżdżać z czym* [= z wynikiem] (2): *Diar* 89; s škárbu mu kázác dać/ áby ludzie ználi/ Iże z láfką odieżdża *RejZwierc* 24.

*odjeżdżać dokąd* (4): *StryjKron* 295; *ReszPrz* 112; iż my dla dobrego íprawowania rzeczy y Pańftw ná rozmáité częstkroć mieyfćá od ziem przereczonych dálekié z potrzeby musimy odieżdżać *SarnStat* 1119. *Cf* »do domu odjeżdżać«.

*odjeżdżać skąd* (15): ktoremu Sultan dał czterzy ftá tyfięcy złotych we złocie/ áby nie odieżdżał z Egiptu ázby przód álbo Syrácyná poráził álbo z Egiptu wygnał. *BielKron* 179; trzeba wrzędniki poftánowić/ ktorziby [...] z onego mieyfćá ná ktoremby tym ípołobem Rzeczypołpolitey bronili/ nieodieżdżáli/ ázby widzieli iuż włytko być bezpiečno *ModrzBaz* 117v, 75, 120v, 126, 138v; Gdym zAndrzeiowa odieżdżał prawie na wsiadaniu przyszedł do mnie Ziska. *ActReg* 89; *GostGosp* 26, 56,

152; zkąd przydawało fie/ iż vbodzy niktórzy nieczekáiąc Roku/ dla niedoftátku wydatków z Séymu odieźdzáli *SarnStat* 145, 313, 722, 932; *CzahTr* 12.

*W przeciwstawieniu:* »przyjechać ... odjeżdżać« (1): Piwo ma oddawać Vrządnik kiedy Pan przyedzie/ komu każe: y gdy Pan odieżdża/ ma zaś fługá tenże odbierać pozoftále *GostGosp* 24.

*W charakterystycznych połączeniach:* wolnie odjeżdżać; do braci odjeżdżać; odjeżdżać od arcyksiążęcia; z łaską odjeżdżać, z wolnością; na rozmaite miejsca odjeżdżać; z dworu (ode dworu) odjeżdżać (3), z imienia, z miejsca (2), od powiatu, z sejmu (3).

*Zwroty:* »na długi czas odjeżdżać« = *diu abesse Modrz* (2): Bo Krol/ wśzytkich części Rzeczypospolitey pilnie doglądáiąc/ ná długi čás od niey niemoże odieżdżać *ModrzBaz* 120v, 75.

»do domu odjeżdżać« (1): nikt go od iego zákámiáłości poniewolnie nie odwodzi: y ftym vporem wolnie do domu odieżdża *SkarJedn* 295.

»odjeżdżać w drogę« (1): Odieżdżáiąc náfz Skárbek w drogę przedśiewziętą, [...] Skarb w tym domu w zawárciu pewnym zokopány Vkazał mi *CiekPotr* 10.

»precz odjeżdżać« (2): *HistRzym* 106; iáko człowiek precz odieżdżáiąc [*peregre proficisciens*]/ wezwał fług Twoich/ y dał im máiętności swoie. *WujNT Matth* 25/14.

*Szereg:* »jako przyjechać tak odjeżdżać« (1): Poślowie twoi iáko przyiecháli/ Ták odieżdżáią *KochOdpr* B3.

**b. O działaniach wojennych: cofać się (1) :**

*W przeciwstawieniu:* »naieżdżać ... odjeżdżać« (1): Potym ku Prftu [...] przyciągali y odciągali/ naieżdżáiąc y odieżdżáiąc, iako obyczay ieft Tatarfki. *MiechGlab* 15.

**2. Odjeżdżając zostawiać kogoś lub coś, porzucać, opuszczać** [*w tym: kogo, czego (3), kogo, co (1), kogo, czego a. kogo, co (4)*] (8) : *KochFr* 133; *BielRozm* 28; *ActReg* 71; áby też nietylko pokoie ále wśzelákie zamki/ od ktorych kluczew nie odieżdżáią/ pozámykáne były. *GostGosp* 26; Teraz mię fnađź odieżdżałz brzemiennej niebogi *PudłDydo* B3v.

*odjeżdżać gdzie (3):* prosiliśmy WKM, abyś temu zabieżeć raczył, nas tu w tym zamieszanu nie odjeżdżał *Diar* 86; *BielSjem* 7; Bo choćby domá fám nie był/ [...] tedy ma domá iuż ták ftátki iáko fługę dla tákiey trwogi odieżdżać *GostGosp* 144.

*Synonimy:* 2. odbiegać, odchadzać, odchodzić, odstawać, opuszczać, zostawować.

*Formacje współrdzenne* cf JECHAĆ.

*Cf* ODJEŹDŹAJĄCY, ODJEŹDŹANIE